

Türkiye Film Sektörü 2012 Özet Raporu

1990'lı yıllarda yükselişe geçen Türkiye sinema sektörü, 2000'li yıllarda hem en üretken, hem de ulusal ve uluslararası alanlarda en başarılı yıllarını yaşamaya başladı. Sektör büyüme trendi içinde olmasına karşın 2012 yılında vizyona giren film sayısında bir önceki yıla göre küçük bir düşüş yaşandı. 2011'de 70'i Türkiye yapımı 288 film vizyona girerken, 2012 yılında 61'i yerli olmak üzere toplam 281 film vizyon şansı buldu. 2012 yılı son on yılda en fazla filmin vizyona çıktığı ikinci yıl oldu. Birinci sırada ise 2011 yılı yer alıyor.

2011'de Türkiye yapımı 70 film için 21.222.541 adet bilet satılmıştı. 2012 yılında ise 61 yerli film 20.487.442 seyirciyi sinema salonlarına çekti. Geçtiğimiz yıla göre vizyona giren yerli film sayısındaki azalma, Türkiye yapımı filmlerin toplam bilet satışında küçük de olsa bir düşüş yaşanmasına neden oldu. Toplam bilet satışında ise bir önceki yıla göre artış yaşandı. 2011'de toplam 42.298.500 bilet satılırken, 2012 yılında bu rakam 43.935.763'e çıktı. 2011'de toplam bilet satışının %50'si Türkiye yapımı filmlerin olurken, 2012 yılında bu oran %47'ye geriledi. Vizyona giren yerli ve yabancı film sayısında düşüş yaşanmasına rağmen film başına kesilen bilet sayısında artış gerçekleşti. 2012 son 22 yılın en fazla bilet satılan yılı olsa da, nüfusa oranla kesilen bilet sayısına bakıldığında Türkiye'nin Avrupa ülkelerine göre hala geride olduğu görülmekte. Fakat, Türkiye 75 milyonluk nüfusuna göre halen küçük, dolayısıyla da büyümeye açık bir sinema pazarına sahip. Türkiye'nin büyümekte olan bir sinema sektörüne sahip olduğu düşünüldüğünde vizyona giren yerli filmlerin gişedeki ağırlığını sürdürmeleri de dikkat çekici.

Dağıtım

Türkiye'de film dağıtımında serbest piyasa kuralları hakim olmakta ve herhangi bir destek ya da kota uygulaması bulunmamaktadır. 2012 yılında Türkiye'de 14 dağıtım şirketi faaliyet göstermiştir. Bunlar arasında Özen Film, UIP, WB ve Tiglon pazarın %80'nin üzerine hâkim olan dört şirkettir.

2012 yılında, Türkiye'de vizyona giren 281 yeni film arasında İstanbul'un fethini anlatan *Fetih 1453* son 25 yılın en büyük gişe başarısı elde eden filmi unvanını kazandı. 6.565.850 seyirciyi sinema salonlarına çeken yapım maksimum 880 sinema salonunda, 41 hafta boyunca vizyonda kaldı. Vizyona giren 281 film arasında en fazla izlenen ilk üç filmin yerli yapımlar olması ise dikkat çekici bir diğer nokta. İlk sıradaki *Fetih 1453*'ün ardından, 2.691.726 bilet satışıyla *Evim Sensin* ve 1.983.077 kişi tarafından izlenen komedi filmi *Berlin Kaplanı* 2012 yılının en fazla izlenen filmleriydi. Diğer yandan 2012 yılında en fazla izlenen 10 filmin 7'si yerli yapımlardı. En fazla izlenen ilk 10 film arasına sadece 3 yabancı film girebildi: 1.873.911 bilet satışıyla *Buz Devri 4: Kıtalar Ayrılıyor*, 1.416.725 bilet satışıyla *Alacakaranlık Efsanesi Şafak Vakti Bölüm 2* ve 1.060.706 bilet satışıyla *Hobbit: Beklenmedik Yolculuk*.

Her ne kadar en fazla izlenen on filmin yedisi yerli yapımlar olsa da, bu yedi filmin toplam izleyici sayısı, vizyona giren 61 yerli filmin toplam izleyici sayısının %75'ini

oluşturuyor. Bu tabloya bakınca, ister istemez Türkiye Sineması'nda üretim ve izleyici artışının birbirini besleyen süreçler olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye Sineması son yıllarda yeniden popüler, milyonları sinema salonlarına çeken yapımlar yapmayı başarsa da, ticari kulvarda yarışmayan filmler çok sınırlı bir seyirci kitlesine ulaşabiliyor.

2005-2012 Türkiye Vizyon Göstergeleri								
Yıl	Toplam Seyirci	Toplam Film Sayısı	Türk filmi	Türk filmleri seyirci	Yüzde	Yabancı film	Yabancı filmlerin seyircisi	Yüzde
2012	43.935.763	281	61	20.487.442	47%	220	23.448.321	53%
2011	42.298.500	288	70	21.222.541	50%	218	21.075.959	50%
2010	41.064.394	252	65	21.706.524	53%	187	19.357.870	47%
2009	36.899.954	255	69	18.790.700	51%	186	18.109.254	49%
2008	38.465.046	265	50	23.074.291	60%	215	15.390.755	40%
2007	31.161.700	247	40	11.875.820	38%	207	19.285.880	62%
2006	34.860.844	238	34	17.800.496	51%	204	17.060.348	49%
2005	27.250.989	221	27	11.441.856	42%	194	15.809.133	58%

Destek

2005 yılından beri Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği desteklerin ve yerli filmlerin artan seyirci sayısının da etkisiyle Türkiye'de yerli film üretiminde önemli bir artış sağlandı. 2002 yılında sadece 9 yerli film vizyona girmişken, 2011 yılında bu sayı 70, 2012 yılında ise 61 oldu. Şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın verdiği destekler yerli yapımlar için ulusal düzeyde var olan tek destek mekanizması. Yerli yapımların desteklenmesi dışında, yabancı yapımların Türkiye'de çekilmesini ve uluslararası ortak yapımları desteklemek üzere 2009 yılında KDV kanununda bir değişiklik yapıldı. Böylece merkezi Türkiye dışında olan yapım şirketlerine Türkiye'deki yapım masraflarındaki KDV miktarının iade edilebilmesini sağlayacak hukuki altyapı oluşturulmuş oldu. En İyi Film Oscar'ını kazanan *Argo* ve son James Bond filmi *Skyfall*'un bir kısmı geçtiğimiz yıl Türkiye'de çekildi. Ayrıca, yabancı filmlerin Türkiye'de çekilmesi için Sinema Genel Müdürlüğü teşvik projeleri hazırlıyor. Ayrıntılı bilgi için <http://www.sinema.gov.tr> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Türkiye'de sinema alanında örgütlenmiş meslek birlikleri ve sendikalar henüz Avrupa'daki ya da A.B.D'deki muadilleri kadar güçlü olmamakla birlikte, son yıllarda bu kurumlar da daha etkin olmak üzere harekete geçmiş durumdadır. Örneğin, uluslararası festivallerde öne çıkan Türkiyeli genç yönetmenler ve yapımcıların 2010 yılında Yeni Sinema Hareketi'ni kurması bu girişimlerden biri. Bu hareket, genç sinemacılar arasındaki işbirliğini, iletişimi ve dayanışmayı arttırıp, farklı yapım ve dağıtım modellerinin geliştirilmesine destek olmayı hedefliyor.

2012 yılında vizyona giren 61 filmde 15 tanesi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nün verdiği yapım ve yapım-sonrası desteklerden faydalandı. Bu filmlerin listesi şöyle:

2012 Yılında Vizyona Giren Türk Filmlerinin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sinema Genel Müdürlüğü'nden Aldığı Destekler						
	Filmin Adı	Destek Karar Yılı	Destek Türü	Destek Miktarı (TL)	Vizyon Tarihi	2012 Seyirci Sayısı
1	Ateşin Düştüğü Yer	2009	Film yapım	225.000	04.05.2012	16.860
2	Kırık Midyeler	2009	İlk film yapım	200.000	22.06.2012	170
3	Araf	2010	Film yapım	450.000	21.09.2012	40.504
4	Babamın Sesi	2010	Film yapım	280.000	02.11.2012	15.183
5	Geriye Kalan	2010	Film yapım	250.000	07.09.2012	6.811
6	Güzel Günler Göreceğiz	2010	İlk film yapım	250.000	03.02.2012	35.296
7	Yeraltı	2010	Film yapım	350.000	13.04.2012	53.537
8	Bu Son Olsun	2011	İlk film yapım	300.000	06.01.2012	78.053
9	Can	2011	Film yapım	250.000	11.05.2012	10.302
10	Gözetleme Kulesi	2011	Film yapım	250.000	16.11.2012	11.959
11	Kurtuluş Son Durak	2011	İlk film yapım	200.000	06.01.2012	586.850
12	Mar	2011	Yapım sonrası	70.000	20.04.2012	3.474
13	Tepenin Ardı	2011	İlk film yapım	200.000	14.12.2012	15.876
14	Yurt	2011	Yapım sonrası	70.000	14.09.2012	1.707
15	Vücut	2011	Yapım sonrası	70.000	04.05.2012	13.822

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Desteklenen Film Sayıları				
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası	Toplam
2005	14	0	0	14
2006	10	8	1	19
2007	24	11	6	41
2008	16	14	2	32
2009	16	11	5	32
2010	15	17	7	39
2011	23	23	12	58
2012	25	11	5	41

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Telif Hakları ve Sinema Genel Müdürlüğü Sinema Destekleme Kurulu Kararlarına Göre Film Başına Verilen Ortalama Destek Miktarı			
Yıl	Uzun Metraj	İlk Film Uzun Metraj	Yapım Sonrası
2005	158.929 TL	0	0
2006	183.400 TL	250.000 TL	30.000 TL
2007	273.958 TL	212.273 TL	48.677 TL
2008	231.250 TL	203.571 TL	30.000 TL
2009	279.688 TL	200.000 TL	57.000 TL
2010	352.000 TL	214.765 TL	60.000 TL
2011	252.173 TL	221.739 TL	72.500 TL
2012	328.000 TL	209.100 TL	68.000 TL

Avrupa Ortak Yapımları

Türkiye Eurimages'ın 1990'dan beri üyesi olarak ortalama yılda 4 büyük paylı ortak yapımda, 2 tane de küçük paylı ortak yapımda yer almaktadır. 2011 yılında vizyona giren 70 yerli filminden sekizinin Avrupalı ortak yapımcısı vardı: *Aşk ve Devrim* (Serkan Acar), *Bir Zamanlar Anadolu'da* (Nuri Bilge Ceylan), *Bizim Büyük Çaresizliğimiz* (Seyfi Teoman), *Gelecek Uzun Sürer* (Özcan Alper), *Labirent* (Tolga Örnek), *Saç* (Tayfun Pirselimoglu), *Sinyora Enrika ile İtalyan Olmak* (Ali İlhan) ve *Yangın Var* (Murat Saraçoğlu). 2012 yılında ise vizyona giren 61 yerli yapımın 5'i Avrupa ortak yapıımıydı: *Araf* (Yeşim Ustaoğlu), *Babamın Sesi* (Zeynel Doğan, Orhan Eskiköy), *Gözetleme Kulesi* (Pelin Esmer), *Kod Adı: Venüs* (Tamer Garip) ve *Tepenin Ardı* (Emin Alper). Büyük paylı ortak yapımlarda daha çok Yunanistan, Almanya ve Fransa yer alıyor.

Televizyon

1990 yılında televizyon alanında kamu tekelinin kalkması ve özel televizyonların açılması ile birlikte, TV dizileri ve reklam filmleri sinema sektörünün teknolojik altyapısını ve işgücünü zenginleştirmekte önemli bir role sahip oldu. Her ne kadar Türkiye'deki TV kanalları televizyon filmi yapımına girmese de, dizi üretimi geçtiğimiz yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Son zamanlarda Türkiye'de yapılan diziler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Balkan ülkelerinde satılmakta ve burada ilgiyle takip edilmektedir.

Rakamlarla 2012 Türkiye Film Sektörü

Ortalama bilet fiyatı (2012)	9,60 TL
Ortalama bilet fiyatı (2011)	9,42 TL
Bir Somon Ekmek	1,00 TL
Salon Sayısı (2011)	1968
Gösterime Giren Toplam Yeni Film Sayısı (2012)	281
Gösterime Giren Yeni Yerli Film Sayısı (2012)	61
Toplam İzleyici Sayısı (2012)	43.935.763
Türk Filmlerinin Toplam Gişe Hasılatı (2012)	179.393.949,70 TL
Toplam Gişe Hasılatı	421.883.398,22 TL
Yerli Filmlerin İzleyicisi (2012)	20.487.442
Yerli Filmlerin İzleyicisi (2011)	21.222.541
Yerli Filmlerin Payı (2012)	%47
Yerli Yapımların Ortalama Bütçeleri:	500,000 €
Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Destekleri (2012)	€100,000 –€200,000 (12'si ilk toplamda 42 film)

ULUSLARARASI BAŞARILAR (2002-2012)

2012: <i>Tepenin Ardı</i> (Emin Alper), Berlin Film Festivali - Caligari Ödülü, Asya Pasifik Film Ödülleri – En İyi Film; <i>Küf</i> (Ali Aydın) Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü
2011: <i>Bir Zamanlar Anadolu'da</i> (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü
2011: <i>Bizim Büyük Çaresizliğimiz</i> (Seyfi Teoman), Berlin Film Festivali - Yarışma Bölümü
2010: <i>Çoğunluk</i> (Seren Yüce), Venedik Film Festivali - Geleceğin Aslanı Ödülü
2010: <i>Bal</i> (Semih Kaplanoğlu), Berlin Film Festivali - Altın Ayı Ödülü
2010: <i>Pandora'nın Kutusu</i> (Yeşim Ustaoğlu), San Sebastian Film Festivali Altın İstridye - En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu Ödülleri

2009: Uzak İhtimal (Mahmut Fazıl Coşkun), Rotterdam Film Festivali - En İyi Film Ödülü
2008: Üç Maymun (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2008: Gitmek (Hüseyin Karabey), Tribeca Film Festivali - En İyi Yönetmen Ödülü
2006: İklimler (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - FIPRESCI Ödülü
2002: Uzak (Nuri Bilge Ceylan), Cannes Film Festivali - Jüri Büyük Ödülü ve En İyi Erkek Oyuncu Ödülü

Kaynaklar: Antrakt Sinema Gazetesi, Box Office Türkiye, Altyazı Aylık Sinema Dergisi